C/2025/4200

20.8.2025

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean päätöslauselma

Euroopan komission vuoden 2026 työohjelmaa koskeva kannanotto

(C/2025/4200)

Esittelijät: **Christa SCHWENG (ryhmä I)**
María del Carmen BARRERA CHAMORRO (ryhmä II)
Krzysztof Stanisław BALON (ryhmä III)

Neuvonantajat	Jukka AHTELA (esittelijän neuvonantaja, ryhmä I) Ioannis GRIGORIADIS (esittelijän neuvonantaja, ryhmä II) Piotr SADOWSKI (esittelijän neuvonantaja, ryhmä III)
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 4 kohta
Hyväksyminen täysistunnossa	19.6.2025
Täysistunnon numero	597
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	156/4/8

1. Johdanto

1.1 Käsillä oleva päätöslauselma on Euroopan järjestäytynyttä kansalaisyhteiskuntaa toimielinten tasolla edustavan ETSK:n kannanotto Euroopan komission vuoden 2026 työohjelman laadintaa varten. Demokratia, ihmisoikeudet, kestävyys, tasa-arvo ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus on asetettava EU:n keskeisiksi teemoiksi. Työmarkkinaosapuolet, kansalaisyhteiskunta ja vapaaehtoissektori ovat yhteiskunnan selviytymiskyvyn kannalta ratkaisevan tärkeitä infrastruktuureja, ja niiden asema on tunnustettava, niitä on suojeltava ja ne on otettava mielekkäällä tavalla mukaan ennakointiin, varautumiseen ja elpymiseen, olipa kyse mistä tahansa kriisistä.

1.2 Voidakseen säilyttää maailmanlaajuisen johtoasemansa nopeasti muuttuvassa maailmassa EU:n on omaksuttava uusi kilpailukykymalli, jossa yhdistyvät teollisuuspolitiikka, ilmastotavoitteet ja geopoliittinen strategia. Tämä edellyttää investointien voimakasta painottamista, innovoinnin edistämistä ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tukemista samalla kun varmistetaan, että talouskasvu on kestävää, sosiaalista, osallistavaa ja muutosjoustavaa. Kilpailukyvyn ja talouskasvun ohella on edistettävä ehdottomasti myös sosiaalista osallisuutta.

1.3 Muutosjoustavassa teollisuuspolitiikassa on asetettava etusijalle innovointi, vihreä ja digitaalinen siirtymä sekä osaamisunioni, ja samalla on edistettävä elinikäistä oppimista ja laadukkaiden työpaikkojen luomista. Yhteisötaloutta ja solidaarista taloutta on tuettava, sillä ne vahvistavat oikeudenmukaisuutta ja yhteenkuuluvuutta. Koska puolustusvalmiudesta on tullut uudessa turvallisuusympäristössä ratkaisevan tärkeä kysymys, siitä on tultava yhteinen prioriteetti, jonka on kuitenkin perustuttava oikeuksiin, avoimuuteen ja oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen.

1.4 Syntyneessä uudessa geopoliittisessa järjestyksessä haasteet ja kriisit ovat sääntö eikä poikkeus ja ne haastavat ja uhkaavat Eurooppaa, eurooppalaisia arvoja ja unionin kansalaisia. ETSK kehottaakin EU:ta kiinnittämään erityistä huomiota kansalaisten ja yhteiskunnan kriisivalmiuteen sekä sotilaalliseen varautumiseen ja korostaa, että yhteiskunnan kaikilla tasoilla tarvitaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja joustavan sopeutumisen kulttuuria.

1.5 Aikamme lukuisat kriisit ovat heikentäneet monien eurooppalaisten elämänlaatua. Luottamus eurooppalaisiin arvoihin perustuvien yhteiskuntien toimintaan, Euroopan maiden talouksiin ja Euroopan asemaan maailmassa on saatava palautumaan antamalla eurooppalaisille edellytykset pysyä nopean yhteiskunnallisen kehityksen tasalla ja varmistamalla, ettei ketään jätetä jälkeen. Mahdollisuudet kouluttautua ja hankkia siten osaamista, jota jatkuvasti muuttuvilla työmarkkinoilla tarvitaan, ovat keskeisen tärkeitä Euroopan kilpailukyvyn ja vaurauden edistämiseksi.

1.6 Tutkimukseen, kehittämiseen, osaamiseen ja strategisiin aloihin tehtävien investointien on oltava unionin teollisuuspolitiikan keskiössä, jotta voidaan varmistaa teollisuuden häiriönsietokyky ja pitkän aikavälin talouskasvu sekä laadukkaat työpaikat. Keskittymällä ihmiskeskeisen tekoälyn ja uusiutuvan energian kaltaisiin teknologioihin EU voi säilyttää kilpailuedun suuren arvonlisän teollisuudenaloilla.

1.7 Kilpailuun perustuvan Euroopan sosiaalisen mallin ylläpitäminen edellyttää harkittujen investointien tekemistä julkisiin palveluihin ja sosiaaliseen suojeluun sekä kunnianhimoista köyhyyden vastaista strategiaa. ETSK korostaa ruoan, veden, luonnon ja ilmaston keskinäistä riippuvuutta ja kehottaa laatimaan oikeuksiin perustuvan vesiresilienssistrategian, joka muodostaa EU:n sinisen kehityksen ohjelman keskeisen pilarin.

1.8 Maailmanlaajuisesti EU:n on toimittava johtavana rauhantekijänä ja etsittävä yhteyksiä uusiin kumppaneihin. Euroopassa tuloksiin pääseminen yhdessä edellyttää investoimista kansalais- ja työmarkkinavuoropuheluun, demokraattiseen osallistumiseen ja tuleviin sukupolviin.

2. **Uusi suunnitelma Euroopan kestävän vaurauden ja kilpailukyvyn varmistamiseksi**

ETSK ehdottaa/pyytää seuraavaa:

Teollisuuspolitiikka

2.1 Syvennetään sisämarkkinoiden siirtymää hajanaisista kansallisista teollisuuspolitiikoista kohti kunnianhimoisempaa ja koordinoidumpaa eurooppalaista toimintamallia, jossa sääntely-, vero- ja kauppapolitiikka yhdennetään maailmanlaajuisen kilpailukyvyn ja laadukkaiden työpaikkojen lisäämiseksi.

2.2 Laaditaan nousevia teknologioita varten teknologian etenemissuunnitelmia, vähennetään teknologioihin liittyviä riskejä pilottihankkeiden ja yhteisyritysten avulla, otetaan käyttöön kiertotalousperiaatteita ulkoisen riippuvuuden vähentämiseksi ja tehostetaan rahoitustukea muun muassa tulevan Euroopan kilpailukykyrahaston kautta.

2.3 Pannaan täytäntöön kaikki teollisuudenalat kattava EU:n vesipolitiikka, jota voidaan jatkossa mukauttaa eri alojen tarpeisiin ja joka täydentää puhtaan teollisen kehityksen ohjelmaa. EU:n olisi harkittava tähän liittyen natriumioniakkujen potentiaalin tutkimista, sillä niiden avulla voitaisiin samanaikaisesti edistää sähköistämistä ja parantaa vesiresilienssiä.

Kilpailukyky

2.4 Jatketaan yksinkertaistamisohjelmaa ja edistetään siten eurooppalaisten yritysten kilpailukykyä. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä yrityksiin, joilla on strateginen markkina-asema. Sääntelyä yksinkertaistamalla voidaan lisätä tehokkuutta ja tuottavuutta ja helpottaa sisämarkkinoiden tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämistä, mutta se ei saa kuitenkaan johtaa keskeisten sosiaali-, ympäristö- ja työnormien heikentämiseen, sillä näiden avulla varmistetaan, että toimintatapa on tasapainoinen ja tukee yrityksiä, suojelee työntekijöitä ja palvelee laajemminkin yhteiskunnan etuja.

2.5 Pidetään mielessä, että kilpailukyvyn, joka on EU:n pitkän aikavälin vaurauden kannalta keskeinen strateginen tavoite, sosiaalista ulottuvuutta ei saa missään nimessä unohtaa. Kilpailukyky ja tuottavuus ovat ratkaisevan tärkeitä laadukkaiden työpaikkojen, hyvien työolojen ja -ehtojen, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja työehtosopimusneuvottelujen turvaamiseksi. Työntekijöiden osallistuminen yrityshallintoon voi lisätä tuottavuutta ja edistää häiriönsietokykyä.

2.6 Mukautetaan kilpailusääntöjä, jotta markkinoiden tehokkuus voidaan sovittaa tasapainoisesti yhteen teollisuuden häiriönsietokyvyn ja innovoinnin, talouskasvun sekä teollisuuden kilpailukyvyn kanssa, ja pidetään kiinni EU:n sosiaalisen markkinatalouden mallista.

2.7 Varmistetaan, että EU:n kilpailusäännöt mahdollistavat vihreään ja digitaaliseen siirtymään investoimisen ja edistävät yleishyödyllisiä palveluja samalla kun niiden avulla pyritään hillitsemään markkinoiden keskittymistä ja estämään määräävän aseman väärinkäyttö, jotta suojellaan yrityksiä, työntekijöitä, kuluttajia ja heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä.

Vihreä siirtymä ja vähähiilistäminen

2.8 Pyritään strategiseen riippumattomuuteen kriittisillä teollisuudenaloilla, kuten terveydenhuoltoon liittyvässä teollisuudessa sekä kemian- ja lääketeollisuudessa, ja laaditaan yhdennetty etenemissuunnitelma, joka kattaa niiden toimitusketjut kokonaisuudessaan.

2.9 Toteutetaan kohdennettuja politiikkatoimia sen varmistamiseksi, että puhtaan sähkön kustannushyödyt siirtyvät energiavaltaisille teollisuudenaloille.

2.10 Pidetään huoli siitä, että kansalaisyhteiskunta voi saada kiertotaloussäädöstä laadittaessa äänensä kuuluville roolissaan Euroopan kiertotalouden sidosryhmäfoorumissa.

2.11 Uudistetaan sähkömarkkinoita niin, että niillä saavutetaan ilmastoneutraaliuden tavoite viimeistään vuoteen 2050 mennessä mutta myös toimitusvarmuuden sekä vakaiden ja kohtuullisten hintojen tavoitteet. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten energiansaantiin.

2.12 Varmistetaan, että sisämarkkinat edistävät sosiaalista ja taloudellista yhteenkuuluvuutta ja että niillä noudatetaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisia ympäristönormeja.

Tutkimus, teknologia ja innovointi

2.13 Tarjotaan eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) tutkijoille yhtenäinen toimintaympäristö, taataan tutkimus- ja innovointijärjestelmässä asianmukaiset työolot ja -ehdot ja uramahdollisuudet erityisesti nuorille tutkijoille ja tarjotaan kolmansista maista tuleville tutkijoille mahdollisuus työskennellä ja liikkua vapaasti EU:ssa.

2.14 Ankkuroidaan kilpailukykypolitiikka pitkän aikavälin investointeihin ja innovointiin ja tuetaan teollisuuden kestävää muodonmuutosta sekä vihreää ja digitaalista siirtymää.

2.15 Huolehditaan siitä, että digitalisaatio ja tekoäly ovat ihmiskeskeisiä eivätkä johda epävarmoihin työsuhteisiin, että työhönottoprosesseissa ja työelämän suhteissa käytettävät algoritmijärjestelmät ovat avoimia ja oikeudenmukaisia ja että niitä käsitellään työmarkkinavuoropuhelun ja työehtosopimusneuvottelujen puitteissa ja että inhimillisen valvonnan periaatetta sovelletaan tosiasiallisesti tekoälylainsäädännön täytäntöönpanossa.

2.16 Investoidaan ammatilliseen uudelleenkoulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen. Tämä on ratkaisevan tärkeää sen varmistamiseksi, että työntekijät voivat siirtyä teknologisen muutoksen myötä syntyviin työpaikkoihin.

2.17 Edistetään työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan osallistumista EU:n tutkimusohjelmien laatimiseen.

Talouspolitiikka ja koheesio

2.18 Varmistetaan makrotaloudellinen vakaus ja rahoitusvakaus uskottavan keskipitkän aikavälin finanssipoliittisen kehyksen avulla talouden ja koko järjestelmän häiriönsietokyvyn takaamiseksi.

2.19 Perustetaan EU:n investointirahasto, jonka tarkoituksena on tarjota rahoitusta Euroopan strategisen edun mukaisille investointihankkeille. Investointirahasto olisi rahoitettava useista eri lähteistä, mm. jäsenvaltioiden maksuosuuksilla ja uusilla omilla varoilla.

2.20 Kehitetään edellytyksiä hyödyntää riskipääomaa erityisesti startup-yritysten tukemisessa ja yritysten kasvattamisessa, jotta investointivaje Yhdysvaltoihin ja maailmantalouden muihin tärkeimpiin kilpailijoihin nähden saadaan kurottua umpeen.

2.21 Parannetaan yksityisten investointien puite-edellytyksiä sisämarkkinoilla. Tähän sisältyy pääomamarkkinaunionin / säästö- ja investointiunionin keskeisten osien toteuttaminen ja pankkiunionin valmiiksi saattaminen. Yhtenä tärkeänä osatekijänä tulisi olla valvontakäytäntöjen lähentäminen ja Euroopan valvontaviranomaisten roolin kasvattaminen.

2.22 Yksinkertaistetaan verotusta niin, että edistetään kustannustehokkaiden tietojen toimittamista ja tehostetaan tietojen hyödyntämistä sekä veroviranomaisten välistä tietojenvaihtoa. Tämä ei saisi johtaa epäoikeudenmukaisiin tai tahattomiin verovelvollisuuksien muutoksiin eikä avata mahdollisuuksia verovilppiin tai haitalliseen verokilpailuun. Jokaisesta ehdotuksesta olisi tehtävä vaikutustenarviointi, jotta voidaan arvioida asianmukaisesti uusien lainsäädäntöaloitteiden konkreettisia vaikutuksia veronmaksajiin ja veroviranomaisiin.

2.23 Määritetään EU:n saaria varten mahdollisimman tehokkaita ratkaisuja ja esitetään kokonaisvaltainen saaria koskeva strategia, jonka avulla pyritään vastaamaan saaristoasemasta johtuviin haasteisiin.

2.24 Otetaan kaupunkeja koskevassa EU-agendassa kansalaisyhteiskunta yhä aktiivisemmin mukaan ja pidetään mielessä kohtuuhintaiseen asumiseen liittyvä kysymys ja sen yhteys koheesiopolitiikkaan.

Sosiaalipolitiikka

2.25 Tehdään työntekijöiden yhdenvertaisesta kohtelusta ja oikeudenmukaisesta liikkuvuudesta keskeinen periaate ja torjutaan väärinkäytöksiä tehokkaasti.

2.26 Laaditaan kattava oikeudenmukaista siirtymää koskeva Euroopan komission toimenpidepaketti, jossa käsitellään työntekijöihin kohdistuvia vaikutuksia ja jonka avulla varmistetaan työmarkkinavuoropuhelun käyminen. Jos yritysten siirtymäsuunnitelmakannustimiin käytetään julkisia varoja, niissä tulee kiinnittää huomiota sosiaaliseen ehdollisuuteen. Perustetaan täydennys- ja uudelleenkoulutusohjelmia etenkin matkailun ja liikenteen kaltaisille aloille, joihin vihreä ja digitaalinen siirtymä vaikuttavat eniten.

2.27 Hallitaan rakennemuutosta sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla harjoittamalla osallistavaa hallintoa, jossa asetetaan etusijalle osallistuminen, työmarkkina- ja kansalaisvuoropuhelu sekä työehtosopimusneuvottelut.

2.28 Perustetaan oikeudenmukaisen siirtymän seurantakeskus, joka vastaa tutkimuksesta ja tiedonkeruusta. Järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta tulee ottaa mukaan siirtymän kaikkiin vaiheisiin.

2.29 Tehdään aloite etätyöstä ja oikeudesta olla tavoittamattomissa.

3. **Euroopan puolustuksen ja turvallisuuden uusi aikakausi**

ETSK ehdottaa/pyytää seuraavaa:

3.1 Otetaan käyttöön yhteinen puolustuspolitiikka ja huolehditaan Euroopan kokonaisvaltaisesta puolustuksesta, sillä strateginen riippumattomuus ja puolustusvalmius ovat uudessa turvallisuusympäristössä ratkaisevan tärkeitä. On ensiarvoisen tärkeää lisätä yhteishankintoja ja investoida EU:n puolustusteollisuuteen heikentämättä kuitenkaan kohtuuttomasti sosiaalisia investointeja. Samanaikaisesti tulee kiinnittää huomiota sosiaaliseen ehdollisuuteen, työehtosopimusneuvottelujen käymistä koskevat ehdot mukaan luettuina.

3.2 Toteutetaan EU:n laajuinen julkinen tiedotuskampanja, jonka tavoitteena on saada suuri yleisö tiedostamaan ja hyväksymään tarve turvata Euroopan rauha, turvallisuus, vauraus ja eurooppalaiset arvot sekä ymmärtämään, että Euroopan puolustuksen teollisella ja teknologisella perustalla on tässä keskeinen rooli. ETSK katsoo, että kansalaisten luottamus EU:n puolustuskykyyn riippuu niin ikään siitä, nähdäänkö myös perusoikeuksien suojelu ja keskeisten palvelujen saatavuus turvallisuuden osatekijöinä.

3.3 Tehostetaan ilmastodiplomatiaa ja perustetaan tähän liittyen kansalaisyhteiskunnan ilmastodiplomatiaverkosto sekä vahvistetaan sisäisiä neuvoa-antavia ryhmiä.

3.4 Etsitään ratkaisuja ilmastosta johtuvaan muuttoliikkeeseen.

3.5 Käsitellään ilmastonmuutosta maailmanlaajuisena turvallisuusuhkana ottamalla ilmastoturvallisuus huomioon puolustusstrategioissa, huolehditaan infrastruktuurin ilmastokestävyydestä ja resurssien hallinnan kestävyydestä ja hyödynnetään uusia teknologioita tarjoamalla rahoitustukea ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen.

3.6 Otetaan kansalaisyhteiskunta ja yksityinen sektori keskeisinä kumppaneina mukaan ilmastokestävyyden ja vesiresilienssin edistämiseen.

3.7 Varmistetaan, että kaikki EU:n politiikat, muiden muassa teollisuus-, energia- ja maatalouspolitiikka ja eri alojen yleiset varautumistoimet, tukevat vesiresilienssiä ja että politiikkatoimien avulla sovitetaan energiaturvallisuus ja elintarviketurva yhteen ilmastotavoitteiden kanssa.

4. **Ihmisten tukeminen ja eurooppalaisten yhteiskuntien ja Euroopan sosiaalisen mallin vahvistaminen**

ETSK ehdottaa/pyytää seuraavaa:

4.1 Toteutetaan köyhyyden vastainen strategia, joka tähtää äärimmäisen köyhyyden poistamiseen ja asunto-, energia- ja liikenneköyhyyden vähentämiseen. Strategiassa tulee myös tunnustaa yksiselitteisesti, että pitkittynyt köyhyys ja demokraattinen syrjäytyminen ovat kytköksissä toisiinsa, ja sen avulla tulee varmistaa, että köyhyyttä kokemaan joutuneet ihmiset pääsevät mukaan kehittämään politiikkaa yhdessä muiden kanssa ja osallistumaan kansalaistoimintaan ja että kukaan ei jää vaille energiaresursseja, joita eläminen edellyttää.

4.2 Jatketaan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevaan toimintasuunnitelmaan liittyviä toimia ja esitetään muun muassa tehokas toimenpidepaketti työntekijöiden tukemiseksi digitaalisessa ja vihreässä siirtymässä ennakoinnin ja muutosten hallinnan avulla. Työmarkkinavuoropuhelun ja työehtosopimusneuvottelujen tulee olla paketin keskeisiä periaatteita.

4.3 Puututaan tehokkaasti elinkustannuskriisiin, jotta voidaan tukea monia EU:n tavoitteita: varmistaa oikeudenmukainen vihreä ja digitaalinen siirtymä, vähentää mahdollisuuksien ja lopputulosten eriarvoisuutta ja luoda yhteistä vaurautta kaikille eri puolilla EU:ta.

4.4 Laaditaan vuoden 2025 jälkeiselle ajalle sukupuolten tasa-arvostrategia, jonka tavoitteena on lopettaa sukupuoleen perustuva väkivalta, kuroa umpeen sukupuolten välisiä eroja työmarkkinoilla, saavuttaa tasavertainen osallistuminen talouden eri aloilla, korjata sukupuoleen perustuvat palkka- ja eläke-erot, kuroa umpeen sukupuolten välinen kuilu hoito- ja hoivatyössä, saavuttaa sukupuolten tasapuolinen edustus päätöksenteossa ja politiikassa sekä arvioida tähän mennessä saavutettua edistystä.

4.5 Tunnustetaan hyvin toimivan työmarkkina- ja kansalaisvuoropuhelun keskeinen rooli kaikilla työmarkkina- ja sosiaalipolitiikan kehittämis- ja täytäntöönpanotasoilla.

4.6 Laaditaan ja pannaan täytäntöön osallistava Euroopan osaamisohjelma ottaen huomioon laadukkaisiin työpaikkoihin johtava etenemissuunnitelma ja asettaen etusijalle digitaalinen lukutaito, kriittinen ajattelu ja monialaiset taidot, jotka ovat välttämättömiä demokraattisen osallistumisen, teknologian eettisen käytön ja tietoon perustuvan päätöksenteon kannalta.

4.7 Hyväksytään ripeästi osaamisen siirrettävyyttä koskeva aloite, jotta taitojen vastavuoroista tunnustamista EU:ssa voidaan nopeuttaa ja helpottaa.

4.8 Vastataan väestökehityksen haasteeseen kaikkialla Euroopassa kiinnittäen erityistä huomiota sukupolvien väliseen solidaarisuuteen ja uudistusten edistämiseen jäsenvaltioissa.

4.9 Huolehditaan siitä, että tekoälyjärjestelmien käyttöönotosta käydään työmarkkinavuoropuhelua, ja korostetaan, että kaikissa aloitteissa, joilla mukautetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä, olisi otettava huomioon työntekijöiden oikeuksien suojelu ja varmistettava, että ihmisen määräysvalta säilyy kaikessa ihmisten ja koneiden välisessä vuorovaikutuksessa.

4.10 Pannaan nuorisotakuu ja ALMA-aloite (*Aim, Learn, Master, Achieve* – aseta tavoite, opi, osaa, saavuta) kaikilta osin täytäntöön ja laaditaan arvio eurooppalaisesta lapsitakuusta.

4.11 Sovelletaan asunto ensin -mallia työssäkäyvien ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien asunnottomuuden ensisijaisena torjuntakeinona.

4.12 Toteutetaan eurooppalainen hoitotakuu, joka koskee myös lastenhoitoa ja jonka tavoitteena on tarjota EU:ssa asuville kohtuuhintaisia, helposti saatavilla olevia ja laadukkaita terveydenhuolto- ja hoitopalveluja ja alan työntekijöille laadukasta hoivatyötä sekä kuroa umpeen sukupuolten välinen kuilu palkattomassa hoivatyössä ja auttaa naisia pysymään työmarkkinoilla ja saamaan itselleen vankka turvaverkko.

5. **Elämänlaadun turvaaminen: elintarviketurva, vesi ja luonto**

ETSK ehdottaa/pyytää seuraavaa:

5.1 Keskitytään ennen seuraavaa biodiversiteettisopimuksen sopimuspuolten konferenssia (COP 17) nimenomaan kannustimiin ja biologista monimuotoisuutta koskevien EU:n kansainvälisten sitoumusten oikeudenmukaiseen ja tehokkaaseen täytäntöönpanoon, esimerkiksi tutkimalla biodiversiteettihyvitysten tarjoamia mahdollisuuksia ja varmistamalla, että kaikki uudet rahoitusvälineet ovat sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestäviä.

5.2 Huolehditaan oikeudenmukaisemmasta jakautumisesta elintarvikeketjussa, vahvistetaan kaupan vastavuoroisuutta, torjutaan keinottelua, osallistetaan nuoria ja edellytetään hankinnoissa kestävyysperiaatteiden noudattamista.

5.3 Varmistetaan, että kaikki EU:n politiikat, muiden muassa teollisuus-, energia- ja maatalouspolitiikka ja eri alojen yleiset varautumistoimet, tukevat vesiresilienssiä, sillä tämä edistää yhteiskunnallista tasa-arvoa: puhtaan veden puute syventää eriarvoisuutta, syrjäytymistä ja ympäristöasioihin liittyvää epäoikeudenmukaisuutta erityisesti marginalisoituneissa ja ilmaston koettelemissa yhteisöissä.

5.4 Edistetään uudelleenmetsitysohjelmia kaikkialla Euroopassa.

5.5 Nivotaan EU:n vesiresilienssistrategia, jonka perusperiaatteena on ihmisten oikeus veteen, osaksi varautumisunionistrategian täytäntöönpanoa.

6. **Demokratian suojeleminen ja eurooppalaisten arvojen vaaliminen**

ETSK ehdottaa/pyytää seuraavaa:

6.1 Tunnustetaan järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan ja työmarkkinaosapuolten asema demokratian peruspilareina ja keskeisinä ihmisoikeuksiin, solidaarisuuteen ja oikeusvaltioon liittyvien eurooppalaisten arvojen vaalijoina.

6.2 Hyväksytään kansalaisyhteiskuntastrategia selkeine toimintasuunnitelmineen sekä täytäntöönpanotoimenpiteineen.

6.3 Vahvistetaan työpaikkademokratiaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja työehtosopimusneuvottelujen sekä työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan ja edustustaan koskevien oikeuksien täysipainoisen toteuttamisen avulla. EU:n toimielinten olisi annettava työmarkkinavuoropuhelua ja työehtosopimusneuvotteluja varten asianmukaista tukea kaikilla tasoilla, jotta työmarkkinaosapuolet voivat kehittää edelleen valmiuksiaan ja jotta voidaan toteuttaa asiaankuuluvia täytäntöönpanotoimenpiteitä, myös taloudellisia toimenpiteitä, työehtosopimusneuvottelujen kattavuuden lisäämiseksi erityisesti sellaisissa maissa ja sellaisilla alueilla, missä niiden koko potentiaalia ei ole vielä hyödynnetty.

6.4 Lisätään nuorten vaikutusmahdollisuuksia EU:n kestävämmän tulevaisuuden edistäjinä luomalla tilaa heidän järjestelmälliselle osallistumiselleen.

6.5 Jatketaan yleisesti disinformaation ja misinformaation torjuntaa, sillä niillä voi olla haitallisia vaikutuksia Euroopan demokratioihin ja turvallisuuteen. Disinformaation torjuntaa koskeva toimintasuunnitelma on pantava kaikilta osin täytäntöön. Laaditaan suunnitelma, jolla varmistetaan paikallisen ja alueellisen tiedon laatu, ja annetaan Euroopan ulkosuhdehallinnolle riittävät resurssit torjua ja tarkkailla ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää sekä turvataan kansalaisyhteiskunnan riippumattomuus ja kyky toimia vapaasti ja suojellaan sananvapautta.

7. **Globaali Eurooppa: vaikutusvaltaa ja kumppanuuksia**

ETSK ehdottaa/pyytää seuraavaa:

7.1 Toteutetaan EU:n yhteinen puolustuspolitiikka ja todellinen ja täysimittainen yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, jossa edetään nykyistä politiikkaa pidemmälle.

7.2 Vahvistetaan unionin strategista riippumattomuutta. Tämä edellyttää koordinoitua ajattelua, jossa EU:n puolustus kytketään EU:n ulko-, kauppa- ja teollisuuspolitiikkaan, sekä tutkimusta ja innovointia, täyttä yhteentoimivuutta jäsenvaltioiden välillä, yhteisiä tai koordinoituja puolustushankintoja sekä puolustusalaan liittyvien tuotteiden ja palvelujen sisämarkkinoita.

7.3 Parannetaan kauppasopimusten muutosjoustavuutta monipuolistamalla tuontia ja luomalla markkinamahdollisuuksia eurooppalaisille yrityksille. Näin voitaisiin lisätä turvallisuutta ja vähentää geopoliittisia riskejä samalla kun edistettäisiin sosiaali- ja ympäristönormien täytäntöönpanoa ja varmistettaisiin maailmanlaajuisesti tasapuoliset edellytykset käydä reilua kilpailua.

7.4 Edistetään rauhaa, turvallisuutta ja puolustusta, maailmanlaajuista oikeudenmukaisuutta ja maailmanlaajuista edistystä suojelemalla monenvälistä järjestelmää ja osallistumalla siihen aktiivisesti.

7.5 Laaditaan strategia, jonka avulla pyritään lisäämään nuorten osallistumista työmarkkina- ja kansalaisvuoropuheluun EU:n naapurialueilla, esimerkiksi Ukrainassa, Moldovassa, Länsi-Balkanilla, Georgiassa, Armeniassa ja Euro–Välimeri-alueella.

8. **Tuloksiin yhdessä ja unioni valmiiksi tulevaisuuteen**

ETSK ehdottaa/pyytää seuraavaa:

8.1 Jatketaan laajentumisprosessia tavoitellen rauhaa, hyvinvointia ja demokratiaa sekä pitkän aikavälin vakautta Euroopassa yhteiskunnallisten ja kansalaisia edustavien toimijoiden myötävaikutuksella. Tähän olisi otettava näkyvästi mukaan Ukraina, jonka kyky pitää yllä demokratiaa hyökkäyksen alaisenakin on Moldovan ja Länsi-Balkanin ohella malliesimerkki eurooppalaisten arvojen puolustamisesta.

8.2 Edistetään vahvaa investointipolitiikkaa, jossa keskitytään kaikkein kehittyneimpiin teknologia-aloihin, energian hintoja huomattavasti alentavien Euroopan energiamarkkinoiden luomiseen sekä oikeudenmukaisen vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseen.

8.3 Perustetaan Euroopan strategisten investointien rahasto ensisijaisten eurooppalaisten hankkeiden rahoittamista varten. Lisäksi monivuotisessa rahoituskehyksessä 2028–2034 olisi lisättävä merkittävästi ensisijaisten investointien määrärahoja unohtamatta myöskään vahvaa sosiaalista ehdollisuutta.

8.4 Tehdään käytännönläheinen arviointi elpymis- ja palautumistukivälineen tehokkuuden varmistamiseksi.

8.5 Taataan Euroopan puolustusunionille riittävä rahoitus ja vahva budjetti, jotta voidaan saavuttaa tavoite, jonka mukaan 80 prosenttia Euroopan puolustushankintavaroista on tarkoitus investoida Euroopan alueelle vuoteen 2040 mennessä, ja luodaan tässä yhteydessä uusia rahoitusvälineitä teknologisten valmiuksien parantamiseksi.

8.6 Huolehditaan siitä, että puolustusinvestointien rinnalla on käytössä vankat valvontamekanismit ja että niistä raportoidaan avoimesti, jotta vastuuvelvollisuus toteutuu ja suojellaan oikeutettuja turvallisuusetuja. Työmarkkina-osapuolet ja kansalaisyhteiskunta olisi otettava mukaan puolustusinvestointien sosioekonomisten vaikutusten seurantaan.

8.7 Kehitetään innovatiivisia kansalaisvuoropuheluprosesseja, joissa otetaan nuorten intressit huomioon ja sovelletaan nuorten suosimia osallistumistapoja. EU:n nuorisodialogi ja EU:n nuorisotesti ovat vaikuttavia esimerkkejä osallistavan päätöksenteon välineistä, joiden avulla nuorten edustajat otetaan mukaan kuulemisiin, vaikutustenarviointeihin ja vaikutusten lieventämiseen ja joilla edistetään nuorisonäkökulman kattavaa huomioon ottamista institutionaalisella tasolla.

Bryssel 19. kesäkuuta 2025.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Oliver RÖPKE